

227726 - در حالی که کفاره قسم بر عهده‌اش بوده از دنیا رفته است

سوال

اگر شخص در حالی که کفاره سوگند بر عهده‌اش بوده از دنیا برود خویشاوندان او چه وظیفه‌ای دارند؟

پاسخ مفصل

اگر مسلمانی در حالی از دنیا برود که کفاره قسم بر عهده‌اش باشد بر اولیای او (وارثانش) واجب است که کفاره را پیش از تقسیم ارث از مال او بردارند. کفاره سوگند آزاد کردن یک برده، یا غذا دادن به ده بینوا یا لباس دادن به آنهاست. برای تفصیل بیشتر سوال شماره (45676) را ببینید.

آنان باید ارزان‌ترین مورد که هم‌اکنون غذاست را ادا کنند زیرا اکنون حق وارثان به این مال تعلق گرفته و زیاده‌روی در ادای کفاره به وارثان زیان می‌زند مگر آنکه راضی باشند.

در «مغنی المحتاج» (۶/۱۹۲) آمده است:

«هرکس بمیرد در حالی که کفاره‌ای بر عهده‌اش باشد واجب است که از مال به جا گذاشته‌اش آنچه ارزانتر است پرداخت شود.»

اما اگر میت فقیر باشد و مالی به جا نگذاشته باشد کفاره واجب برای او سه روز روزه گرفتن است که مستحب است ولی او به جایش روزه بگیرد و همینطور می‌تواند برای هر روز به یک مسکین غذا دهد.

از علمای انجمن دائم پرسیده شد:

مردی از دنیا رفته در حالی که روزه ده روز از رمضان بر عهده‌اش بوده است. او در شوال شفا یافت اما برای قضای روزه‌هایش سهل‌انگاری کرد، در این حالت آیا ولی او می‌تواند به جایش روزه بگیرد یا آنکه روزه گرفتن ولی تنها مخصوص نذر و کفاره است؟

آنان پاسخ دادند:

«برای ولی او مشروع است به تعداد روزهایی که روزه نگرفته به جایش روزه بگیرند؛ زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: **«هرکس بمیرد و روزه‌ای بر عهده‌اش باشد، ولی‌اش به جای او روزه می‌گیرد»** و این حدیث عام است و روزه رمضان و روزه نذر و روزه کفاره را بنابر قول صحیح در بر می‌گیرد» (فتاوی اللجنة الدائمة: ۱۹/۲۶۳).

شیخ الاسلام ابن تیمیہ . رحمہ اللہ . می گوید:

«کفاره در قتل اشتباه، واجب است... و اگر کسی که کفاره‌ای بر عهده اوست بمیرد و کفاره ندهد، ولی او به جایش باید به شصت بینوا غذا بدهد، زیرا این جایگزین روزه‌ای است که توانایی اش را نداشته و اگر در روزه رمضان به جایش غذا دهد بهتر است» (مجموع الفتاوی: ۱۷۰ / ۳۴).

شیخ عبداللہ الطیار . حفظہ اللہ . می گوید:

«کسی که بمیرد و کفاره سوگندش را نداده باشد آیا برای ولی او مشروع است که به جایش کفاره سوگند بدهد؟

پاسخ: علما درباره این حکم اختلاف کرده اند، اما صحیح . واللہ اعلم . آن است که لازم است ولی او از مالش کفاره او را بدهد، پس اگر شخص فوت کرده مالی داشته باشد واجب است که با غذا دادن یا لباس دادن یا آزاد کردن برده کفاره اش داده شود، و اگر مالی نداشت بنابر سخنان علما ولی او یا دیگری به جایش روزه بگیرند، اما اینکه این کار بنابر وجوب است یا مستحب است؟ در این باره علما اختلاف کرده اند.»

واللہ اعلم